

Tale til kommunedirektørsamlingen
The HUB mandag 10. februar

Administrerende direktør Lasse Hansen

- Har dere hørt det? Alle snakker om det. Men *dere* kan ikke bare snakke om det; dere har ansvaret for å få noe *gjort* (og det litt faderlig fort!). Og dere vil bli målt på det. Vi snakker om bærekraft. Igjen.
  - Jeg er så gammel at jeg hadde boka «Limits to Growth» som pensum, på Ås i 1983.
  - Selve boka sa egentlig ikke så mye mer enn at jorden har sine begrensninger. Hvordan det ville gå hvis vi fortsatte som før, forklart med grensesprengende dataverktøy, det vil si baby-utgavene av datidens algoritmer og datamaskiner.
  - 1983 er svimlende 47 år siden. Som dere skjønner: Bærekraft er nesten litt retro for meg.
  - Lite er nytt i 2020, hvis vi ser stort på det. Men det lille nye er **vesentlig**: Nå forstår nemlig langt flere av oss at det finnes et stup.
  - Og nesten like mange begynner å forstå at vi nærmer oss dette stupet, fortere enn vi liker.
  - Spørsmålet er: er vi i stand til å ta konsekvensene inn over oss – fort nok? I den prioriteringsjobben har dere selvsagt en nøkkelrolle.
  - Men - heldigvis - bærekraft er i vinden, og mer enn på lenge, i en slags medvind. Og ikke minst: på den politiske dagsorden. Blant annet takket være en ung kvinne på 16 år, takket være ungdommens røst også foran Stortinget.
  - Vi har én ting å gjøre: Vi må gripe sjansen. Og det handler disse dagene om.
  - Hvor mange valgperioder har vi på oss tro: To, kanskje tre? Eller bare én? Dere vet selvsagt at vi allerede er på overtid. Tyveriet fra våre barnebarn er allerede i gang og irreversibelt. Temperaturen har steget og vil stige mer. Svalbard er i verdenstoppen med fire grader over normalen i perioden 2011-2019.
  - Men, vi kan dempe utviklingen og skadene. Vi kan fremdeles skape en levelig framtid.
  - Vi har nettopp fått et faglig grunnlag for valg vi kan ta i rapporten Klimakur 2030. Og sannelig har ikke Regjeringen fulgt opp med å skjerpe utslippsambisjonene for nasjonen mot 2030.
  - Klimakur har et eget kommunekapittel, med beskrivelser av hvordan kommunesektoren kan bidra. Verd å merke seg er at klimakur også sier noe om hvor viktig kommunesektoren er for at andre skal nå sine mål. Det er rett og slett nye takter fra staten.
-
- Akkurat som med klimakrisen, har vi visst at Landstinget ville komme. Årets landsting er forhåpentligvis ikke et stup, men en rundingsbøye. Vi får en anledning til å sette ting på dagsorden og sette ny dagsorden.
  - FNs bærekraftsmål ligger til grunn når Landstinget på onsdag skal vedta hvilke områder kommunesektoren skal prioritere.
  - Hva vil være de viktigste utfordringene? Hva vil våre politikere at vi skal gjøre, i hvilken retning skal vi gå?
  - For oss i KS handler det også om hvordan KS kan bli mest mulig relevant for dere.
  - For å forberede denne rundinga, har vi blant annet fått utført stordataanalyser om utfordringsbilder og interessentanalyser om hvordan vi blir oppfattet. Og vi har selvfølgelig spurt dere i en egen undersøkelse: Hva ligger i planene dere har laget, hva har dere tenkt. Jeg håper og tror vi gjennom dette er ganske godt forberedt på de neste årene og omstillingene som må komme.

- Nytt av året, i forbindelse med Kommunalpolitisk toppmøte og Landstinget, og noe jeg er veldig stolt av, er Toppmøtet for Barn og unge (som også skjer i dag)
  - Alle kommuner har fra i år plikt til å ha ungdomsråd. Mange har velfungerende råd allerede, men vi kan alle bli bedre til å trekke ungdommen med i beslutninger de må leve med konsekvensene av i lang tid.
  - Hva mener de som er unge nå om hva vi bør jobbe med? Hva er de redde for, hva mener de vi gjør riktig – eller galt, hvordan kan vi samarbeide?
-
- I tillegg må vi være «på» og sørge for at de unge ser mulighetene i kommunesektoren.
  - Ikke minst på arbeidsmarkedet.
  - Hva skal til for at de som er unge i dag velger å bli sykepleiere, hjelpepleiere, lærere, førskolelærere, fastleger?
  - Dere som sitter her er rollemodeller. Vi er nødt til å vise unge at kommunen er verdt å satse på.
  - For vi kommer til å trenge dem.
  - Andelen av befolkningen som er 80 år eller mer ventes å stige med nærmere 50 prosent fra 2019 til 2030. Samtidig øker behovet for velferdstjenester også blant de yngre. I tillegg kommer fraflytting. Bare se i Status Kommune 2020.
  - For at kommunesektoren skal kunne tilby samme nivå på tjenestene den nærmeste tiårsperioden må antall årsverk øke med om lag 40.000 frem mot 2028. Gitt samme måte å jobbe på.
  - I samme tidsrom må vi trolig håndtere en vesentlig strammere kommuneøkonomi.
-
- Prioriteringene som gjøres lokalt har ringvirkninger nasjonalt – og globalt.
  - Det er ikke alltid lett å se hvordan enkelthandlinger kan bety noe stort.
  - Og noen ganger er det lurt at én, eller noen av oss, drar feltet en periode, så det blir enklere for andre å henge på.
  - Hvert enkelt tiltak og vedtak, enten det dreier seg om å bygge energieffektive skoler, å bytte ut granulatet på kunstgressbanen, å etablere flere sykkelstier eller bytte ut fossile måter med elektriske teller for framtida vår.
  - Jeg er utrolig imponert over i hvilken grad så mange av dere er i stand til å se mulighetene, gripe dem, og så lede an på vegne av oss alle.
  - Små dråper med vann blir til små bekker som igjen blir en stor å.
-
- NHOs årskonferanse i januar hadde også bærekraft på dagsorden. De kalte dagen «neste trekk». Et av trekkene var bedre samarbeid med kommunesektoren.
  - Og kommunene ble faktisk brukt som et godt eksempel, fra scenen i næringslivets høyborg.
  - Jeg er enig med NHO. Bedre samarbeid, med kommuner, fylkeskommuner og andre, er definitivt et klokt neste trekk.
-
- Mange av dere har sikkert vært og sett Frost II, med barn eller barnebarn, i tiden etter jul. I filmen handler det, blant annet, om hva som er lurt å gjøre i alle de vanskelige situasjonene de kommer opp i. Og det er EN kar som hele tiden ser muligheter og løsninger, nemlig snømannen Olaf.

- Slike Olafer er Kommune-Norge full av. Og dermed denne salen proppfull av. Altså folk som ser muligheter.
  - Og vi er godt i gang.
  - Norske kommuner, fylkeskommuner, organisasjoner og bedrifter har innledet samarbeid med 16 FN-organisasjoner, under paraplyen United for Smart Sustainable Cities, om smart bærekraftig utvikling av byer og lokalsamfunn. I samarbeid med FN etablerer kommunene et nasjonalt prosjekt, Bærekraftsløftet.
  - Det viser seg selvsagt at når flere offentlige virksomheter sammen utfordrer næringslivet til å utvikle nye løsninger er dette et svært effektivt innovasjonsvirkemiddel og en vinn-vinn-situasjon for det offentlige, næringslivet og samfunnet. El-fergene er et eksempel, der fylkeskommunen samlet aktørene, med god støtte fra Leverandørutviklingsprogrammet og skapte verdensaktuell kollektiv-innovasjon.
  - Et annet eksempel er prosessen der 29 kommuner gikk sammen i en felles innovativ anskaffelse, ikke på bakgrunn av geografi, men fordi de hadde samme behov. Larvik kommune ledet arbeidet der de i felles prosess utfordret leverandørmarkedet til å utvikle nye løsninger for elektroniske verktøy til medisinerer i helse- og omsorgstjenesten.
  - Og i Helse Omsorg Vest samarbeider 11 kommuner og 7 forskningsinstitusjoner om å styrke forskning, innovasjon og kunnskapsutvikling i tjenestene – for at innbyggerne skal få de beste kunnskapsbaserte tjenestene.
-
- Lista er lang. Og eksemplene er mange.
  - KS fasiliteter en lang rekke utvalg og nettverk der kommuner møtes med mål om å spille hverandre bedre. For eksempel i de regionale kommunedirektørutvalgene, i Gode pasientforløp, i Kommit-rådet, i sentralt kommunedirektørutvalg og i de regionale digitale bølgekraftverkene.
  - Og nå har vi det nyopprettede rådet for radikal innovasjon, ledet av Tine Sundtoft. Og her må jeg bemerke: det er ikke KS som har hatt ideen om «radikal» innovasjon. Men vi har fulgt opp et ønske og et initiativ vi har tro på. Rådet er en gjeng full av sanne Olafer.
-
- Slik er vi i ferd med å bygge både en kultur og strukturer der dere bytter på å dra på dere ledertrøya i et helt nødvendig innovasjonsarbeid for fellesskapet. KS følger opp og fasiliterer, og av og til tar også vi på oss trøya.
  - KS skal fungere som en slags kombinert trener, lagleder og kjærlige foreldre på sidelinjen.
  - Dere definerer behov, vi tilpasser oss. Vi skal være et relevant og effektivt verktøy for dere.
-
- For et par år siden sa Bergen at de var for små til å utvikle sin digitalisering alene. Og som vi sa den gang: Når Bergen sier noe slikt, så skal vi lytte!
  - Nå brer denne samspillstanken seg i hele landet. Og Bergens erkjennelse er på en måte kimen til den saken vi i år skal ha på Landstinget om vårt videre arbeid med digitalisering og en styrket kraft for nasjonale løsninger.
  - Det er mange som er gode på noe. Det skal vi utnytte. Men vi skal ikke gjøre det vi er gode på bare for at vi er det. Vi må gjøre det som er godt for oss, det store oss, og finne de som er gode på det til å ta på seg ledertrøya. Det er en viktig prioritering.
  - En bekk som sildrer forsiktig, lyder behagelig og rolig. Og helt ufarlig, noe man kan lytte til bare for kos. Men når den vokser, blir kraftigere og flere elver samles til én buldrende foss, blir stillheten til voldsomme brak.
  - Da er kraften enorm. Da kan man ikke lenger velge om man vil lytte til lokaldemokratiet og kommunestemmen.
  - Denne valgperioden vi har begynt på er en mulighet vi trolig ikke får igjen.
  - Velkommen til samlingen for kommunedirektørene!